

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

24.01.2019 № 3-р/к

Справа № 1/02-98-17

м. Харків

Про порушення законодавства про
захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» (надалі – КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ») протягом 2015 року, 2016 року, 2017 року, 2018 року та станом на січень 2019 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води в межах території, підпорядкованої Харківській міській раді, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», із часткою 100 %.

Як наслідок КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» має змогу самостійно визначати умови надання послуги з централізованого постачання гарячої води.

При цьому КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» відмовлялося брати на абонентський облік тип засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД», внесений до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки.

За результатами розгляду справи № 1/02-98-17 такі дії КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води (частина перша статті 13, пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» накладено штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 1/02-98-17 про порушення КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання першого відділу досліджень і розслідувань від 06.12.2018 № 548,

ВСТАНОВИЛА:**1. Процесуальні дії**

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) від 20.12.2017 № 184-рп/к виділено матеріали справи № 2/02-102-15 за ознаками вчинення КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води, в окреме провадження та присвоєно новій справі номер 1/02-98-17.
- (2) Головою Відділення до КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» надіслана вимога про надання інформації від 02.02.2018 № 02-26/1-405.
- (3) Головою Відділення до ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ХАРКІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР СТАНДАРТИЗАЦІЇ, МЕТРОЛОГІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ» (надалі – ДП «ХАРКІВСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ») надіслана вимога про надання інформації від 07.02.2018 № 02-26/1-439.
- (4) Державним уповноваженим Антимонопольного комітету України до ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО - ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР СТАНДАРТИЗАЦІЇ, МЕТРОЛОГІЇ, СЕРТИФІКАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ» (надалі – ДП «УКРМЕТРТЕСТСТАНДАРТ») надіслана вимога про надання інформації від 27.03.2018 № 128-293/06-3694.
- (5) Головою Відділення до КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» надіслана вимога про надання інформації від 08.06.2018 № 02-26/1-2283.
- (6) Головою Відділення до ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АВТЕХ-А» (надалі – ТОВ «АВТЕХ-А») надіслана вимога про надання інформації від 01.09.2018 № 02-26/1-4033.
- (7) Листом від 06.12.2018 № 70-02/1-5877 до КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» направлено копію подання з попередніми висновками у справі № 1/02-98-17.
- (8) Листом від 06.12.2018 № 70-02/1-5878 [REDACTED] направлено копію подання з попередніми висновками у справі № 1/02-98-17.
- (9) Листом від 19.12.2018 (вх. № 6167) [REDACTED] надав відповідь на подання з попередніми висновками.
- (10) Листом від 20.12.2018 № 40-5957 (вх. № 6192) КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» надало відповідь на подання з попередніми висновками.
- (11) Головою Відділення до КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» надіслана вимога про надання інформації від 03.01.2018 № 70-02/1-42.

2. Відповідач

(12) Відповідачем у справі є:

КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» засноване Харківською міською радою, ідентифікаційний код – 31557119. Місцезнаходження: 61037, Харківська обл., м. Харків, вул. Мефодіївська, буд. 11.

Відповідно до статуту КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» у новій редакції, узгодженого директором Департаменту комунального господарства Харківської міської ради О.А. Богачем від 31.01.2018 та затвердженого заступником директора Департаменту – начальником Управління комунального майна та приватизації Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради В.М. Солошкіним від 14.02.2018, основною метою діяльності КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» є задоволення суспільних потреб населення міста Харкова, селища Пісочин Харківського району, селища Солоницівка Дергачівського району Харківської області, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності у якісній тепловій енергії при найменших витратах, одержання прибутку для розвитку підприємства, забезпечення інтересів його працівників та задоволення їх економічних і соціальних потреб. Предметом діяльності КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» є, зокрема, надання послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті <https://usr.minjust.gov.ua> Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» є постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря (код за КВЕД 35.30).

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

(13) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

(14) У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» є

суб'єктом господарювання.

Об'єктом аналізу є КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» – суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого постачання гарячої води.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

(15) Об'єктом аналізу є послуги з централізованого постачання гарячої води.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

(16) Відповідно до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(17) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

(18) Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630), Правила № 630 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

(19) Відповідно до пункту 2 Правил № 630:

централізоване постачання холодної та гарячої води – послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання.

Абзацом другим пункту 9 Правил № 630 визначено, що квартирні засоби обліку беруться виконавцем на абонентський облік.

(20) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» абонентський облік вузла обліку – процедура реєстрації та періодичний огляд вузлів обліку для використання показань вузлів обліку з метою комерційного або розподільного обліку.

- (21) Відповідно до підпункту 5 пункту 29 Правил № 630 споживач має право на установлення квартирних засобів обліку та взяття їх на абонентський облік.

Згідно з підпунктом 9 пункту 32 Правил № 630 виконавець зобов'язаний забезпечувати за заявою споживача взяття на абонентський облік у тижневий строк квартирних засобів обліку.

- (22) Послуги з централізованого постачання гарячої води за споживчими властивостями не мають товарів-замінників.

- (23) Послуги з централізованого постачання гарячої води надається КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» на платній основі, а отже є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ».

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (24) Споживачами послуг з централізованого постачання гарячої води є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримувати вказані послуги від КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ».

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (25) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:

подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо;

подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;

наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);

відсутність суттєвої різниці в цінах;

взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.

Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що

характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування, тощо.

- (26) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуги з централізованого постачання гарячої води, які не мають товарів-замінників.

3.4. Визначення географічних меж ринку

- (27) Відповідно до вимог Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (28) Отримання послуги з централізованого постачання гарячої води можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з централізованого постачання гарячої води.
- (29) Отже, територіальними межами ринку послуг з централізованого постачання гарячої води є територія, підпорядкована Харківській міській раді, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ».

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (30) Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (31) Часовими межами ринку послуг з централізованого постачання гарячої води визначено періоди: 2015 рік, 2016 рік, 2017 рік, 2018 рік.
- (32) В зазначений період та станом на січень 2019 року структура вказаного ринку не змінювалась.

3.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

3.6.1. Обсяг ринку, на якому визначається монопольне (домінуюче) становище

- (33) Обсяги наданих КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» послуг з централізованого постачання гарячої води у визначених часових межах за періоди складають: 2015 рік – 623 906 450,75 грн, 2016 рік – 920 879 158,31 грн, 2017 рік – 1 148 271 484,89 грн, 2018 рік – 1 025 889 794, 55 грн.

3.6.2. Розрахунок частки суб'єкта господарювання на ринку

- (34) Виходячи з наведеного, частка КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води протягом 2015 року, 2016 року, 2017 року, 2018 року та станом на січень 2019 року в межах території, підпорядкованої Харківській міській раді, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», становить 100 %.

3.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (35) Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на

відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

- (36) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього закону, належить ринок постачання теплової енергії.

Суміжний ринок – це товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій (стаття 1 Закону України «Про природні монополії»).

- (37) Частиною 4 статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що виконавцем послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (теплопостачальна організація).
- (38) Отже, внаслідок технологічних особливостей централізованого постачання гарячої води, а також враховуючи, що ринок послуг з централізованого постачання гарячої води є монополізованим, конкуренція на ньому відсутня.

3.8. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (39) Таким чином, КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» протягом 2015 року, 2016 року, 2017 року, 2018 року та станом на січень 2019 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води в межах території, підпорядкованої Харківській міській раді, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», із часткою 100 %.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

4.1. Обставини справи

- (40) За результатами розгляду заяви фізичної особи [REDACTED] від 10.08.2016 (вх. № 2391/М-164) про порушення КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» законодавства про захист економічної конкуренції (надалі – Заява) встановлено наступне.
- (41) КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» з вересня 2015 року відмовляє фізичній особі [REDACTED] у взятті на абонентський облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД», внесеного до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, аргументуючи це тим, що технічні характеристики цього приладу не відповідають вимогам нормативних документів, що діють у комунальній сфері.
- (42) Відносини, що виникають в процесі метрологічної діяльності, регулюється Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність».
- Частиною 1 статті 8 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» передбачено, що у сфері законодавчо регульованої метрології застосовуються засоби вимірювальної техніки, які відповідають вимогам щодо точності, регламентованим для таких засобів, у встановлених умовах їх експлуатації.
- Окрім цього, частиною четвертою статті 8 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» передбачено, що законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки дозволяється застосувати, випускати з виробництва, ремонту та в продаж і видавати напрокат лише за умови їх відповідності цьому Закону та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки.
- Абзацом першим частини другої статті 16 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» передбачено, що призначені органи з оцінки відповідності повідомляють науковому метрологічному центру, уповноваженому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності, на ведення реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки, про видані ними сертифікати затвердження типу засобів вимірювальної техніки.
- Абзацом першим частини восьмої статті 18 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» передбачено, що уповноважені організації включаються до Державного реєстру наукових метрологічних центрів, метрологічних центрів і повірочних лабораторій, уповноважених на проведення повірки засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, який ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності.
- (43) Листом ДП «УКРМЕТРТЕСТСТАНДАРТ» від 05.04.2018 № 28-10/50 (вх. від 22.05.2018 № 1/233), надісланим Антимонопольним комітетом України, повідомило, що тип засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД» (виробник – ТОВ «АВТЕХ-А», м. Дніропетровськ, на виробничих площах в м. Харкові) було затверджено та занесено до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки (далі –

Державний реєстр) 27.04.2011. При цьому необхідно зазначити, що Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність», який набрав чинності з 01.01.2016, подальше ведення Державного реєстру не передбачене. Станом на 31.12.2015 тип засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД» не було виключено з Державного реєстру та він мав номер державної реєстрації У3147-14.

- (44) Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України листом від 11.12.2017 № 7/9-13616 (вх. від 27.12.2017 № 1/723), надісланим Антимонопольним комітетом України, зазначило: «Тип засобу вимірювальної техніки «Лічильник води чотирьох тарифний електронний «Архімед», який зареєстрований у Державному реєстрі засобів вимірювальної техніки під номером У3147-14, згідно позитивних результатів державних контрольних випробувань Державного комітету України, розраховує обсяг протікаючої води і записує вичислене значення у відповідний тарифний осередок, виходячи з реальної температури гарячої води» (мова оригіналу).
- (45) КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» у ході розгляду справи листом від 20.02.2018 № 40-72 (вх. від 21.02.2018 № 769) зазначило, що при виборі типу приладу обліку мають зіставлятися його технічні характеристики та відповідність вимог нормативних документів, що діють в комунальній сфері на час звернення. КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» виявлено ряд невідповідностей чинним нормативно-технічним вимогам, з огляду на які, як зазначає КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», тип засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД» не може бути прийнятий для розрахунків за послуги гарячого водопостачання.
- (46) Проте, дані пояснення КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» спростовуються наступним.
- (47) Відповідно до пункту 7 частини першої статті 1 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» затвердження типу засобу вимірювальної техніки – рішення призначеного органу з оцінки відповідності, прийняте на основі звіту про оцінку типу, про те, що тип засобу вимірювальної техніки відповідає встановленим вимогам і може використовуватися у сфері законодавчо регульованої метрології у спосіб, за якого він, як очікується, забезпечить надійні результати вимірювань протягом визначеного періоду часу.

Згідно з пунктом 7 частини першої статті 3 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» до сфери законодавчо регульованої метрології належать торговельно-комерційні операції та розрахунки між покупцем (споживачем) і продавцем (постачальником, виробником, виконавцем), у тому числі під час надання транспортних, побутових, комунальних, телекомунікаційних послуг, послуг поштового зв'язку, постачання та/або споживання енергетичних і матеріальних ресурсів (електричної і теплової енергії, газу, води, нафтопродуктів тощо).

- (48) Статтею першою Закону України «Про технічні регламенти та оцінку

відповідності» визначено, що оцінкою відповідності є процес доведення того, що визначені вимоги, які стосуються продукції, процесу, послуги, системи, особи чи органу, були виконані, а органом з оцінки відповідності є підприємство, установа, організація чи їх структурний підрозділ, що здійснює діяльність з оцінки відповідності, включаючи випробування, сертифікацію та інспектування.

- (49) Відповідно до Порядку формування та ведення реєстру призначених органів з оцінки відповідності і визнаних незалежних організацій, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 10.02.2016 № 224, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25.02.2016 за № 295/28425, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України формує та веде Реєстр призначених органів з оцінки відповідності продукції вимогам технічних регламентів.
- (50) Виходячи з викладеного, затвердження типу засобу вимірювальної техніки відповідними органами означає, що лічильники можуть використовуватися під час надання комунальних послуг, і крім цього, КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» не має повноважень у сфері визначення на відповідність лічильників чинним нормативно-технічним вимогам, оскільки такі функції покладені лише на органи з оцінки відповідності.
- (51) Окрім цього, ДП «УКРМЕТРТЕСТСТАНДАРТ» листом від 05.04.2018 № 28-10/50 (вх. від 22.05.2018 № 1/233), надісланим Антимонопольним комітетом України, зазначило: «...законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки (до яких відносяться і лічильники гарячої води, результати вимірювань яких застосовуються під час розрахунків за побутові та комунальні послуги) дозволяється застосувати, випускати з виробництва, ремонту та в продаж і видавати напрокат лише за умови їх відповідності цього Закону та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки. Таким нормативно-правовим актом є постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 163, якою затверджено Технічний регламент засобів вимірювальної техніки, дія якого поширюється на лічильники води. Відповідність лічильників гарячої води вимогам зазначеного Технічного регламенту може бути підтверджена шляхом виконання відповідної процедури оцінки відповідності. Типи засобів вимірювальної техніки, які пройшли оцінку відповідності за частиною процедури «Перевірка типу» (модуль В Технічного регламенту) та на які призначеним органом з оцінки відповідності були видано сертифікат перевірки типу засобів вимірювальної техніки, заносяться до Реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки. Згідно з нормами Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» (пункт 5 Розділу X) виняток з цих вимог можуть складати лише ті лічильники гарячої води, які на момент надання на ринку та/або введення в експлуатацію мають чинний сертифікат відповідності засобів вимірювальної техніки затвердженому типу, виданий в установленому порядку до набрання чинності цим Законом» (мова оригіналу).
- (52) Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» набув чинності з 01.01.2016. Отже сертифікати відповідності засобів вимірювальної техніки

затвердженому типу, які були чинні на 01.01.2016 залишаються чинними протягом визначеного в них строку дії.

- (53) Крім цього, ДП «УКРМЕТРТЕСТСТАНДАРТ» вказало: «Також вважаємо за доцільне зазначити, що Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» не вимагає вилучення з експлуатації та припинення застосування тих засобів вимірювальної техніки, які були введені в експлуатацію до набрання чинності цим Законом» (мова оригіналу).
- (54) ТОВ «АВТЕХ-А» листом від 24.09.2018 № 24 (вх. від 28.09.2018 № 4609) надало копію сертифіката № UA-MI/1-2749-2014, виданого 18.08.2014 Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, який на момент набуття чинності Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» був чинним (втратив чинність 18.08.2017).
- (55) Отже, КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» безпідставно відмовляло у взятті на абонентський облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД», внесеного до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки.

4.2. Антиконтентні наслідки дій Відповідача

- (56) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (57) Безпідставна відмова КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» у взятті на абонентський облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД», внесеного до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, оскільки:
 - споживач позбавляється права обліковувати фактичні обсяги спожитих ним послуг з централізованого постачання гарячої води за показниками лічильника;
 - обмежується право споживача на вибір та встановлення лічильника гарячої води, дозволеного до використання.
- (58) Окрім цього, невзяття на абонентський облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД» позбавляє виробника даного приладу ТОВ «АВТЕХ-А» розповсюджувати свою продукцію в межах території, підпорядкованої Харківській міській раді, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», оскільки надавач послуг з централізованого постачання гарячої води надає перевагу іншим виробникам приладів обліку гарячої води, беручи лічильники їх виробництва на абонентський облік.

- (59) Так, ТОВ «АВТЕХ-А» листом від 24.09.2018 № 24 (вх. від 28.09.2018 № 4609) надало обсяги реалізованих приладів обліку «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД» у кількісному виразі, аналізом яких встановлено, що протягом 2014-2017 років та січня-серпня 2018 року ТОВ «АВТЕХ-А» реалізовано 3 125 лічильників, при тому, що на території м. Харків не було реалізовано жодного лічильника.
- (60) Таким чином, невзяття на абонентський облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД» може призвести до обмеження конкуренції на ринку реалізації приладів обліку гарячої води.
- (61) Такі дії КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

4.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (62) За відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.
- (63) Дії КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», які полягали у безпідставній відмові у взятті на абонентський облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД», внесеного до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, стали можливими через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води.
- (64) В той час, коли КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, його експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання послуг з централізованого постачання гарячої води.

4.4. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (65) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (66) Ураховуючи вищезазначене, дії КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», яке протягом 2015 року, 2016 року, 2017 року, 2018 року та станом на січень 2019 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води в межах території, підпорядкованої Харківській міській раді, на якій розташовані мережі, які перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», що полягали у безпідставній відмові у взятті на абонентський

облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД», внесеного до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, що було б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, кваліфіковано Відділенням як зловживання монопольним становищем відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

(67) За інформацією, наданою на подання з попередніми висновками листом від 19.12.2018 (вх. № 6167), заявник фізична особа [REDACTED] погоджується з висновками, викладеними у поданні.

(68) Як свідчать заперечення КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» на попередні висновки у справі, надані листом від 20.12.2018 № 40-5957 (вх. № 6192) (надалі – Лист), КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» з висновками Відділення про порушення ним законодавства про захист економічної конкуренції не погоджується.

(69) Листом КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» зазначає, що згідно з пунктом 4.4. розділу 4 «Основні положення» ДСТУ 3400:2006 «Метрологія. Державні випробування засобів вимірювальної техніки. Основні положення, організація, порядок проведення і розгляду результатів» (надалі – ДСТУ 3400:2006), який діяв на час виникнення спірних взаємовідносин між Морковіним С.В. та КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», розрізняють два види державних випробувань засобів вимірювальної техніки – державні приймальні випробування та державні контрольні випробування.

КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» Листом зазначає, посилаючись на ДСТУ 3400:2006, що «...При позитивних результатах державних приймальних випробувань та після реєстрації затверджених типів засобів вимірювальної техніки у державному реєстрі, Держстандарт України видавав виробнику засобів вимірювальної техніки сертифікат затвердження типу засобів вимірювальної техніки...» (мова оригіналу).

«...На підставі позитивних результатів державних контрольних випробувань Держстандарт України видавав виробникам засобів вимірювальної техніки сертифікат відповідності засобів вимірювальної техніки затвердженому типу...» (мова оригіналу).

(70) Далі КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» у Листі вказує, що з 01.01.2016 набрав чинності Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність», згідно з пунктом 5 Розділу X «Прикінцеві і перехідні положення» якого сертифікати відповідності засобів вимірювальної техніки затвердженому типу, видані в установленому порядку до набрання чинності цим Законом, чинні протягом визначеного в них строку дії.

КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» робить висновок: «Таким чином, засоби вимірювальної техніки повинні відповідати не тільки метрологічним і технічним вимогам, що засвідчується внесенням їх до Державного Реєстру

України, але і вимогам інших нормативно-правових актів» (мова оригіналу).

- (71) «...«Порядком проведення перерахунків розміру плати за надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в разі ненадання їх або надання не в повному обсязі, зниження якості», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.02.2010 № 151 (далі Порядок), передбачені вимоги щодо кількісних і якісних показників послуг та зменшення плати у разі їх відхилення від нормативних.

Таким чином за умовами Порядку лічильник води «Архімед» повинен виконувати контроль температури води через 2 хвилини після відкриття водорозбірного крану, але згідно з опису в Керівництві з експлуатації така функція не передбачена, що є порушенням чинного нормативно-правового документу...» (мова оригіналу).

- (72) КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» далі в Листі вказує, що: «...сертифікат № UA-MI/1-2749-2014, наданий ТОВ «АВТЕХ-А» до Відділення є сертифікатом затвердження типу засобів вимірювальної техніки, а не сертифікатом відповідності засобів вимірювальної техніки затвердженому типу, який є зовсім іншим документом» (мова оригіналу).

- (73) Втім, такі твердження спростовуються наступним.

- (74) Згідно з частиною першою статті 26 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 11.02.1998, який діяв на час виникнення спірних взаємовідносин між [REDACTED] та КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» та до 01.01.2016, засоби вимірювальної техніки, призначені для серійного виробництва в Україні або для ввезення на територію України партіями, підлягають державним приймальним та контрольним випробуванням з метою затвердження типів цих засобів або контролю їх відповідності затвердженим типам і обов'язковим вимогам нормативних документів з метрології.

Виходячи з даної норми, мета державних приймальних та контрольних випробувань є або затвердження типів цих засобів, або контролю їх відповідності затвердженим типам і обов'язковим вимогам нормативних документів з метрології.

Згідно з частиною другою статті 26 цього ж Закону затверджені типи засобів вимірювальної техніки заносяться ЦОВМ до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки у порядку, встановленому нормативним документом з метрології цього органу.

- (75) Окрім цього, ТОВ «АВТЕХ-А» листом від 24.09.2018 № 24 (вх. від 28.09.2018 № 4609) окрім сертифіката затвердження типу засобів вимірювальної техніки № UA-MI/1-2749-2014, надало акт державних контрольних випробувань лічильника гарячої води багатотарифного АРХИМЕД, затверджений ДП «ХАРКІВСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ» від 30.12.2013, та додатки А і Б до нього.

Пунктом 2 акта державних контрольних випробувань лічильника гарячої води багатотарифного АРХИМЕД визначено, що випробування проведені

відповідно до підпунктів б) та е) пункту 4.6 ДСТУ 3400:2006.

(76) Згідно з пунктом 4.6 ДСТУ 3400:2006 державним контрольним випробуванням підлягають:

б) засоби вимірювальної техніки затверджених типів, які серійно виробляють в Україні. Ці випробування проводять, щоб контролювати відповідність засобів вимірювальної техніки вимогам нормативних документів – стандартів та (або) технічних умов і затвердженим типам у перший рік їх серійного виробництва, а також із періодичністю три роки;

е) засоби вимірювальної техніки затверджених типів – у разі внесення в конструкцію, технологію виготовлення засобів вимірювальної техніки або умов їх експлуатації таких змін, які можуть вплинути на їхні метрологічні характеристики, або у разі зміни нормованих значень метрологічних характеристик цих засобів.

(77) Окрім цього, сам сертифікат затвердження типу засобів вимірювальної техніки № UA-MI/1-2749-2014, наданий ТОВ «АВТЕХ-А», засвідчує, що він виданий на підставі позитивних державних контрольних випробувань.

(78) Таким чином, тип засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД» згідно з сертифікатом № UA-MI/1-2749-2014 пройшов державні контрольні випробування, на підставі позитивних результатів яких його було внесено до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, а також що відповідно до акта державних контрольних випробувань лічильника гарячої води багатотарифного АРХИМЕД свідчить про його відповідність вимогам інших нормативних актів.

6. Висновки у справі

(79) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доведено висновок про те, що КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», займаючи протягом 2015 року, 2016 року, 2017 року, 2018 року та станом на січень 2019 року монополічне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води в межах території, підпорядкованої Харківській міській раді, на якій розташовані мережі, які перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», із часткою 100 %, своїми діями, що полягали у:

безпідставній відмові у взятті на абонентський облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД», внесеного до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки,

що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів,

і які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води,

вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

7. Визначення розміру штрафу

- (80) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф. У разі наявності незаконно одержаного прибутку, який перевищує десять відсотків зазначеного доходу (виручки), штраф накладається у розмірі, що не перевищує потрійного розміру незаконно одержаного прибутку. Розмір незаконно одержаного прибутку може бути обчислено оціночним шляхом.
- (81) Втім, КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» листом від 10.01.2018 № 40-144 (вх. від 11.01.2019 № 206) звітність про дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2018 рік КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» не надало.
- (82) Відповідно до частини п'ятої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» якщо доходу (виручки) немає або відповідач на вимогу органів Антимонопольного комітету України, голови його територіального відділення не надав розмір доходу (виручки), штраф, передбачений абзацом другим частини другої цієї статті, накладається у розмірі до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктами 29, 31, 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету від 19.04.1994 № 5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» (ідентифікаційний код – 31557119) відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за підсумками діяльності протягом 2015 року, 2016 року, 2017 року, 2018 року та станом на січень 2019 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води в межах території, підпорядкованої Харківській міській раді, на якій розташовані мережі, які перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», із часткою 100 %.

2. Визнати, що КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» (ідентифікаційний код – 31557119), безпідставно відмовивши у взятті на абонентський облік типу засобів вимірювальної техніки «Лічильник гарячої води багатотарифний АРХИМЕД», внесеного до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води.

3. Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, наведене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» (ідентифікаційний код – 31557119) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Гейда І.О.

Члени колегії

Бугаєв А.М.

Трегубець Н.О.

Приймак Є.Б.

Аврамова С.П.

Неймирок Ю.О.

Тевелєва Ю.В.